

*Geef mij maar
de brede,
de trage
rivieren*

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door zes stad- en streekgenoten zijn gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de twintigste Nationale Gedichtendag op donderdag 31 januari 2019.

Rien Wulffraat (piano) en Michael Bürger (bas) verzorgden het muzikale gedeelte.

Het licht is rond

Het licht is rond en rolt naar alle kanten
De bergen op en af, de dalen door,
De wezens in en uit en langs de planten
Stijgt het de bomen in en gaat het alles voor.
Waarheen? Ik vraag dat niet, ik kom, ik ga,
omdat mijn handen en mijn voeten,
mijn ogen en mijn hart zo moeten
en ik het licht nu eenmaal zo versta.

Pierre Kemp

keuze: Anneke Guichelaar-Villierius

geen duif

'een duif? echt niet, no way!!
zo'n vies en smerig beest
dat is geen vergelijk
zo ben ik nooit geweest

misschien ben ik een merel
die tettert in de zon
of paarse pimpelmees
bestier ik je balkon

een spreeuw, een groene specht
een goudhaan in het bos
een lief klein mussen-kind
gegrepen door een vos

maar –alsjeblijft– een duif?
das echt geen compliment
dat geroekoe op het dak
totdat ik koekoek ben

nee– dan liever puur en wild
patrijs of goudfazant
met bonte dure kleuren
voor menig loop beland

het valt me van je tegen
een duif –pffff– wat een strop
die dieven ontzien niemand
en schijten op je kop

maar lieve schoonmama
de duif die ik bedoel
danst glanzend in de zon
en geeft mij een gevoel

[4]

van trouw, zoals de tortel
en pienter is de duif
die kilometers ver
zijn weg weer vindt naar huis

het zinnenbeeld van adem
van ziel en levensgeest
nieuw leven na de dood
millennia lang geweest

maar mocht je nog steeds denken
'een duif? echt niet, no way!!'
Next time I might compare thee
To a –pigeon free– summer's day

Natasja La Valletta

keuze: Anneke Guichelaar-Villerius

[5]

Ziekenbezoek

Mijn vader had een lang uur zitten zwijgen bij
mijn bed.
Toen hij zijn hoed had opgezet
zei ik, nou, dit gesprek
is makkelijk te resumeren.
Nee, zei hij, nee toch niet,
je moet het maar eens proberen.

Judith Herzberg

keuze: Anneke Guichelaar-Villerius

Er zit in het café

Er zit in het café
'n stille grijze man,
zo duidelijk alleen, zo
van... daar zit ik dan.

Hij kijkt wat naar zijn glas,
de spiegels van 't buffet.
Hij tast er wat onwennig
naar de deur van het toilet

Hij woont hier in de buurt,
liep vaak langs het terras,,
maar nooit ging hij naar binnen
toen zij nog bij hem was.

Nu hebben ze gezegd,
zo'n uitje doet je goed
En dattie ook niet dag aan dag
meer aan haar denken moet.

Maar 't helpt niet, zonder haar
voelt hij zich leeg en koud.
't Café waar hij vergeten kan,
moet nog worden gebouwd.

De warmte die zij had,
de dingen die zij dee,
als je dat allemaal verliest,
wat is dan 'n café?

Toon Hermans

keuze: Gerben te Hennepe

Als ik mijn ogen sluit

Als ik mijn ogen sluit
luister ik naar ieder geluid
muziek komt diep bij me binnen
mooie klanken, prachtige zinnen
de tijd staat even stil
ik denk aan wat ik wil

Als ik mijn ogen sluit
trek ik er in gedachten op uit
naar het moois wat ik heb ervaren
herinneringen die ik mocht bewaren
lieve mensen die ik kan waarderen
ik kan het bijzondere visualiseren

Als ik mijn ogen sluit
neem ik een positief besluit
denkend aan waar ik naar verlang
hoe ga ik er mee aan de gang
hoe benut ik mijn innerlijke kracht
en geef ik waar de wereld op wacht

Als ik mijn ogen sluit
kom ik bij mijn kracht uit
bij mooie momenten in mijn leven
verlangens die me energie geven
bij alles wat me zo liefdevol raakt
en het leven zo prachtig maakt

Als ik mijn ogen sluit

Mark Verhees

keuze: Gerben te Hennepe

Voor het verdronken meisje

Verdrinken dat is ademhalen,
verdrinken dat is met het hele lichaam drinken,
met tong en longen. Voorhoofd, lymphkanalen,
de open ogen, alles drinkt zich eindlijk zat.
Verdrinken is behoedzaam naar beneden zinken,
een dalend stofje in de zonlichtbaan gelijken
en de fluwelen bodem nooit bereiken
maar vlak daarboven blijven zweven;
je haar wuift zachtjes op de onderstromen;
daar vaart de veerboot over van half zeven,
het uur waarop je thuis had moeten komen.
Verdronken zijn is na drie dagen en drie nachten
weer op te stijgen dankzij nijvre rottingsgassen:
zij doen hun best het lichaam door het flesgroen
licht
omhoog te tillen tot ten laatste het gezicht
de spiegel breekt; de zon streelt het meteen:
“waar ben je deze dagen toch geweest?”
Verdrinken is God in zijn huis begroeten
terwijl het leven maar een moeitevol bestaan is.
Verdronken zijn is binnen stenen mogen kijken
en weten hoe het paard gemaakt is en de maanvis,
is eindelijk weer durven te ontmoeten
die men vernield heeft in dit leven.
Verdrinken is vergeten worden en vergeven,
het is oud, zeer heimwee overwinnen
en het zolang gezochte einddoel vinden
waar ook de afvaart was, op de oude warme kust.
Verdrinken is een aangenaam ontbinden;
dag lief dood meisje, glimlach maar gerust.

J.B. Charles

keuze: Ina Stoel

Uitzicht met zandkorrel

We noemen hem een zandkorrel,
maar zelf noemt hij zich korrel noch zand.
Hij kan het af zonder een naam,
of die nu algemeen, bijzonder,
vluchtig, blijvend,
verkeerd of passend is.

Onze blik en aanraking doen hem niets.
Hij voelt zich gezien noch geraakt.
En dat hij op de vensterbank is gevallen,
is uitsluitend ons, niet zijn avontuur.
Voor hem is dat vallen zonder meer,
zonder zekerheid of hij al gevallen is,
of nog valt.

Uit het raam heb je een mooi uitzicht op het meer,
maar dat uitzicht ziet zich niet zelf.
Kleurloos en vormloos,
stemloos, geurloos
en pijnloos bestaat het op deze wereld.

Bodemloos bestaat de bodem van het meer
en oeverloos zijn oevers.
Niet nat, niet droog zijn water.
Meer– noch enkelvoudig de golven
die doof voor hun eigen geruis
om stenen bruisen die niet groot of klein zijn.

En alles gebeurt onder een van nature hemelloze
hemel
waar de zon ondergaat zonder onder te gaan
en zich onverborgen verbergt achter een onbewuste
wolk.

En de wind solt ermee zonder enige andere reden
dan dat hij waait.

Eén seconde verstrijkt.
Nog een seconde.
Een derde seconde.
Maar dat zijn alleen onze seconden.

De tijd snelde voorbij als een koerier met een
spoedbericht.
Maar dat is alleen onze vergelijking.
De persoon is fictief, zijn haast aangepraat,
het bericht – onmenselijk.

Wisława Szymborska

keuze: Ina Stoel

Een lege plek om te blijven

XII

Geef mij maar de brede, de trage rivieren,
de bewegingen die je niet ziet maar vermoedt,
de drinkende wilgen, de zinloze dijken,
een doodstille stad aan de oever.

Geef mij maar de winter, het armoedige
landschap, de akker zonder het teken van
leven, de kracht van krakende heide.

Geef mij maar de kat als hij kijkt voor
hij springt, om te vechten, te vluchten,
te paren, te jagen, als hij kijkt.

Geef mij maar een paard in galop, maar
op zijn zij in het gras. Geef mij

maar een vraag en geen antwoord.

Rutger Kopland

keuze: Ina Stoel

Ymmigrant

(‘This country is very hard on foreigners’)

Der komme my sokke sneinen as yn Warkum
Yn’t sin. Sa farsk en goed as dy lucht dochs roek,
Moarns as ik boppe van’t bêd ôfkaam, by’t finster:

De molkskouwen mei de bussen skitterjend
Yné sinne, wylst se kloetsjend foarbyuskoden,
De blikkerjend stille Djippe Dolte del.

‘k Sjoch it moarnsbakje thee en de sûkerbôle,
Heit mei syn kraachknoopke yn’e wear en Mem,
Dy’t ús tarisk, ‘k hear it moaie fan ús taal, dy’t
Fan’e dyk komt mei it tsjerkefolk, kreas klaaid en
Wat stiif. En slûp ik dy wite tsjerke út,
De griene fjilden troch nei de seedyk, ja,
(‘Homesickness, a disease I have to overcome’)

Tsjêbbe Hettinga

Immigrant

(‘This country is very hard on foreigners’)

Er komen mij zondagen als in Workum
in gedachten. Zo fris en goed die lucht toch
rook,
‘s ochtends als ik boven uit bed kwam, bij het raam:
De melkschouwen met de bussen schitterend
in de zon, terwijl ze bomend voorbijschoven,
De blikkerend stille Djippe Dolte door.

Ik zie het kopje ochtendthee en het suikerbrood,
Heit met het kraagknoopje in de weer en Mem,
Die ons opdoft, ik hoor het mooie van onze taal, die
Met het kerkvolk van de straat komt, net gekleed
en
Wat stijf. En weer sluip ik die witte kerk uit,
De groene velden door naar de zeedijk, ja
(‘Homesickness, a disease I have to overcome’)

vertaling: Benno Barnard

keuze: Johan Koornstra

het verdwenen Groninger land

schorre lege velden waken als
duivels over verlaten
steden en dorpen die als luchtkastelen
opdoemen in wrakke doch lange nevelslierten

het leven is vertrokken, slechts wat
ademgeruis slentert nog door het puin
waar in het gruis staat geschreven, dit was
eens ons zo vertrouwde huis

fundamenten ter zicht gesteld door
het kantelen van de aarde schreien
in de felle Januari wind het geschreven
woord waar niemand nog iets over wil vertellen

de stilte is sprakeloos en op het zwijgen
na bijna dood, deze dood lijkt zelfs
ontredderd daar er geen graf bestaat
dat veilig in de armen van

moeder aarde de slaap kan vatten

want de angst regeert, zelfs in de vluchtroutes
van dit bestaan

Elze Schollema

keuze: Johan Koornstra

Jamal

Ik ben niet bang om te vallen
Want ik heb nooit echt hoog gevlogen
Ik ben niet bang te verliezen
Want ik heb al zo veel verloren
Ik ben niet bang voor de pijn
Want ik heb zoveel geleden
Ik ben niet bang voor de dood
Want ik heb nooit echt geleefd
Maar ik ben bang om jou te verliezen
Want jij bent alles voor mij

Nasrin Hamidi

keuze: Johan Koornstra

Wittewijnmuziek

In de heuvels zonder het gepeupel
Tussen de zonnebloemen en konijnenkeutels
Bries door d'r haar, ik ben niets zonder haar
Bergen op de achtergrond, zonnestralen uit d'r
mond
D'r ogen zijn blauw als een Alpenmeer
Ik spring er naakt in, keer op keer
Je kijkt me aan zonder dat je iets zegt
Ik ben verliefd op jou en je alles
In 't hotel, ik gooi je op de tafel
Of butt naked midden in 't graanveld
Momentje van geluk met de roze lucht
Traantje in m'n ooghoek, ik denk even terug
We zijn van ver gekomen sinds die jonge
puppydromen
Sterren zijn van Michelin, muziek wappert door de
bomen
Een grijns van geluk all over m'n smoelwerk
Ik zeg je niets
want je voelt het

De Jeugd van Tegenwoordig

keuze: Marit Fokkink

De mollen

Ik mag de mollen niet
Als het grasveld schoongeschoren
gewijd is tot de dood,
Scheppen zij chaos
Met hun ridicule hopen
Zij hinderen mij om nobel
Op abstract gazon te sterven

Rudolf van Lier

keuze: Marit Fokkink

Planning

Niks gaat vanzelf
Daarom doe ik niks.

Joost Klein

keuze: Marit Fokkink

Dance me to the end of love

Dance me to your beauty with a burning violin
Dance me through the panic till I'm gathered safely
in
Lift me like an olive branch and be my homeward
dove
Dance me to the end of love
Dance me to the end of love

Oh, let me see your beauty when the witnesses are
gone
Let me feel you moving like they do in Babylon
Show me slowly what I only know the limits of
Dance me to the end of love
Dance me to the end of love

Dance me to the wedding now, dance me on and on
Dance me very tenderly and dance me very long
We're both of us beneath our love, we're both of us
above
Dance me to the end of love
Dance me to the end of love

Dance me to the children who are asking to be born
Dance me through the curtains that our kisses have
outworn
Raise a tent of shelter now, though every thread is
torn
Dance me to the end of love
Dance me to the end of love

Leonard Cohen

keuze: Renée Prey

IJssel

Uren kan ik kijken, in gedachten vaar ik mee.
Eeuwig draagt de IJssel levend water naar de zee.
Altijd in beweging, van de bergen tot de kust.
In een hectisch leven brengt de IJssel zoveel rust.
Ik geef toe, rivieren, stuk voor stuk wonderschoon.
Maar toch, onze IJssel, spant voor mij met stip de
kroon.
Kijken naar de IJssel, naar de ader van het leven,
Die ons door de eeuwen, zoveel welvaart heeft
gegeven.
Die ons in contact, met andere landen heeft
gebracht.
Drager van het vrachtschip, en ook van het luxe
jacht.
Biotoop van veel, van zoveel planten, zoveel vissen.
Voor geen geld zou ik mijn mooie IJssel willen
missen.
Altijd zoveel mensen, onophoudelijk bewegen.
Overall gepraat, wat is stilte dan een zegen.
Even wat teveel, en ik breek er dan soms uit.
't Kabbelen van de IJssel, da's pas superieur geluid.
Als je me dus vraagt: 'Waarom beleef je echt
plezier?
Wie is je grote liefde?' Dan wint uiteindelijk mijn
rivier.

Jan Terlouw

keuze: Renée Prey

Geen kind meer

Je leeft je eigen leven,
wat zij er ook van vindt,
je bent allang geen kind meer,
al blijf je ook haar kind.
Je wilt erover praten,
maar niet op die manier,
je zult haar best verdriet doen,
maar niet voor je plezier.
Wat moet je nog met haar en
met haar ouderlijk gezag?
En dan opeens, dan is-ie er, die dag ...

De dag waarop je moeder sterft,
de dag die al je dagen
van dan af aan wat grijzer verft,
al hou je niks te klagen:
je hebt je goeie vrienden nog,
die staan je ook dichtbij
en als je soms een minnaar zoekt,
dan staan ze in de rij.

Maar niemand zal meer weten
hoe je met je pop kon spelen
en niemand zal ooit
je vroegste vroeger met je delen.
De dag waarna je nooit meer
kwetsbaar wezen mag en klein,
de dag waarna je nooit meer kind zult zijn.

Wat al die jaren fout ging
komt dan niet meer terecht
en wat je nog wou zeggen
blijft eeuwig ongezegd:
de machteloze frasen

van je genegenheid
en dat het niet haar schuld was
en ook dat het je spijt.
De dingen die je lang niet zeggen kon
en zeggen wou
en dan zo graag nog één keer zeggen zou ...

De dag waarop je moeder sterft,
dat jij wordt losgelaten
en al haar eigenschappen erft,
die jij zo in haar haatte:
de scherpe tong, de bokkenpruik,
de zure schooljuffrouw,
die zullen ze dan binnenkort
herkennen gaan in jou.

En hoop'lijk ook de and're kant:
de aardige, de zachte,
maar of je die hebt meegeërfd
valt nog maar af te wachten.
De dag waarna de rest
een kwestie wordt van tijd en pijn,
de dag waarna je nooit meer kind zult zijn.

Jan Boerstool

keuze: Renée Prey

Uitgave: Stichting Dag Lochem 2019
Vormgeving en foto's: Roelof Wullink
Gebruikte letter: Joanna van Eric Gill en The Sans Light van
Luc de Groot
Druk en afwerking: Multicopy, Lochem

www.daglochem.nl